

KNIHOVNA MUZEA DRUŽSTEVNICTVÍ PO POVODNI V ROCE 2002

VLADIMÍRA VÁVROVÁ

Knihovna Muzea družstevnictví Družstevní Asociace ČR je malá resortní knihovna, která v období před povodní v roce 2002 měla ve svém fondu asi 12 000 svazků odborné družstevní literatury, dokladující historii družstevnictví na území České republiky, respektive bývalého Československa. Konkrétně zahrnovala vznik a vývoj družstev bytových, spotřebních, výrobních, zemědělských úvěrních i neúvěrních a dalších, družstevní legislativy apod. Nejstarší publikace se datovaly k 70.–80. létům 19. století. Z výše uvedeného počtu bylo asi 2 000 titulů zahraniční družstevní literatury, která byla zařazena jako zvláštní oddíl knihovny. Další část, asi 2 000 svazků, pak tvořily multiplikáty. Součástí knihovny byly i dokumenty spíše archivní povahy, například korespondence z pozůstalostí některých osobností družstevního hnutí z období do roku 1945, rukopisné zápisy ze schůzí prvních družstev a dále třeba plakáty, propagační letáky apod. Knihovna Muzea družstevnictví byla do srpna roku 2002 souborem družstevní literatury v České republice ojedinělým.

ZÁCHRANNÉ PRÁCE PO POVODNI

Expozice Muzea družstevnictví, jeho depozitář i knihovna byly umístěny v suterénu budovy Družstevní Asociace ČR v Praze na Těšnově. To znamenalo, že při povodni došlo k zatopení místností až po strop. Jen pro úplnost uvádím, že voda v přízemí domu sahala do výše asi jednoho a půl metru. Před povodní se sice podařilo vynést nejvzácnější dokumenty, ale to bylo mizivé procento. Fond knihovny byl pod vodou cca pět dní. Po opadnutí vody zůstala nepředstavitelná spoušť. Trosky regálů, hromady knih vodou zanesených na jednu hromadu a to vše pokryto vrstvou bahna, opadané omítky a dalších nečistot. Situaci navíc zkomplikovalo to, že do muzea a knihovny nebylo možné se hned dostat, protože musely být nejprve vyklizeny prostory před expozicí a knihovnou. Práce na záchraně knih tedy mohly začít až za další dva dny. Za těchto podmínek byly postupně jednotlivé knihy či jejich torza vynášeny na dvůr budovy, kde byly vybírány použitelné exempláře. Ty byly oplachovány vodou, baleny do igelitových fólií a následně zamražovány. Bohužel více než polovina knih a pře-

vážná část archivních dokumentů byla zcela zničena a nebylo možné je již zachránit.

POMOC NÁRODNÍ KNIHOVNY ČR

Počátkem tohoto roku byl zamražený fond knihovny vysušen ve speciálně upravené sušičce dřeva Národní knihovny ČR v Kralupech nad Vltavou. Po vysušení prošly knihy a dokumenty ještě desinfekčním procesem ve Státním ústředním archivu.

Díky metodické a odborné pomoci Národní knihovny ČR jak při záchranných pracích, tak při regeneraci zamraženého fondu se ve velmi krátkém časovém úseku, něco málo přes půl roku, podařilo zachráněnou část knihovny Muzea družstevnictví opět uvést do „života“.

KNIHOVNA A MUZEUM DRUŽSTEVNICTVÍ V SOUČASNÉ DOBĚ

Muzeum družstevnictví a jeho knihovna, jako důležitý informační zdroj o historii a současnosti českého družstevnictví, jsou součástí systému výchovně-vzdělávací činnosti Družstevní Asociace ČR. Knihovna je nejvíce využívána studenty a lektory z vysokých škol, vědeckými pracovníky a dalšími zájemci. Z těchto důvodů rozhodlo představenstvo Družstevní Asociace ČR o znovuotevření Muzea družstevnictví v nových prostorách, které jsou z preventivních důvodů vyhrazeny v 1. patře budovy, a poskytlo potřebné materiální i technické prostředky na vybudování nové trvalé expozice, jejíž vernisáž proběhla v březnu t. r. Zároveň se pracuje i na zpřístupnění knihovního fondu. Kromě nutných „kosmetických“ úprav vazeb a přebalů nebo dočištění některých svazků bude možné knihy opět plně využívat, neboť většina zachráněných publikací je ve velmi dobrém stavu.

Knihovna také již získala nové přírůstky do svého fondu od soukromých dárců a od CIKS Vysoké školy ekonomické v Praze. Zároveň byly vyzvány členské svazy Družstevní Asociace ČR, aby se obrátily na jednotlivá družstva a družstevní pamětníky s žádostí o pomoc při doplňování fondu knihovny Muzea družstevnictví.

ZÁVĚR

Na konci svého stručného příspěvku či spíše informace bych chtěla vyslovit poděkování pracovníkům Národní knihovny ČR z Centrálního depozitáře v Praze Hostivaři za vstřícnost a odbornou metodickou i praktickou pomoc, která byla knihovně Muzea družstevnictví poskytována v době přímo po povodni a dále až po finální vysušení zachráněných knih. Je nutné konstatovat, že bez jejich pomoci by těžko bylo možné zachránit to, co se zachránit podařilo. Zároveň bych ráda na tomto místě vyslovila slova obdivu nad prací týmu odborníků z již zmíněného Centrálního depozitáře Národní knihovny ČR, kteří ve velmi krátkém časovém úseku upravili a zprovoznili sušár-

nu dřeva v Kralupech nad Vltavou a vytvořili tam organizačně, odborně i technicky perfektně fungující systém sušení zamražených knih, účinný a šetrný ke knihám i k archiváliím. Dokumenty jsou na konci procesu sušení ve velmi dobrém stavu. Díky tomu byly zcela jistě pro všechny instituce, které tento systém využily, zachráněny hodnoty ohromné ceny. Předpokládám, že zkušenosti, získané v průběhu záchranných prací a při vyhodnocování výsledků různých metod vysoušení a regenerace zamražených fondů, budou využity jak v dalším výzkumu pro zdokonalování záchranných metod po obdobných katastrofách, jako byla loňská povodeň, tak se stanou i podnětem pro přijetí účinných preventivních opatření.

*Mgr. Vladimíra Vávrová
Muzeum družstevnictví – knihovna
Družstevní Asociace ČR
vavrova@dacr.cz*